

Obchodné právo 1 – poznámky

Téma: pojem, predmet obchodného práva, pramene (dualizmus súkromného práva, pôsobnosť ObZ) a subjekty, podnikanie, podnikateľ, organizačná zložka podniku

a. Povaha OBZ – súkromnoprávny aj keď verejnoprávny charakter, keďže síce ako lex specialis ku lex generalis upravuje zásadné právne vzťahy medzi stranami s autonómiou vôle v navzájom rovnom postavení, no upravuje

-Keďže právo nerieši všetky možné situácie, do ktorých sa subjekty môžu dostať, preto sa dáva významný priestor pre autonómnú úpravu, t.j. úpravu dohodnutú zmluvnými stranami, ktorá nemôže byť contra legem kogentnej úprave

- Dispozitívnosť/kogentnosť – vo všeobecnosti platí výkladové pravidlo podľa § 2,ods.3 občianskeho zákonníka - Účastníci občianskoprávných vzťahov si môžu vzájomné práva a povinnosti upraviť dohodou odchyľne od zákona, ak to zákon výslovne nezakazuje a ak z povahy ustanovení zákona nevyplýva, že sa od neho nemožno odchyliť.

1 a 4 časť - kogent

2. časť – kogent (ak OBZ neumožňuje iné nastavenie v SZ)

3časť – § 263 OBZ plus 269,ods.2 OBZ¹.

Čo upravuje Obchodný zákonník?

§1, ods.1 –

a./ postavenie podnikateľov- najmä 2.časť Obchodného zákonníka

b./ obchodné záväzkové vzťahy – 3 časť OBZ

c./ iné vzťahy súvisiace s podnikaním – nekalá súťaž, účtovníctvo, obchodný register (1.časť plus osobitný zákon)

2 Subjekty obchodnoprávných vzťahov

§ 2 a § 4

Kľúčový pojem podnikateľ. V zmysle § 2 sú subjektom obchodného práva podnikatelia. Podľa §4 sa OBZ spravujú aj ďalšie osoby. Sú to predovšetkým súťažitelia (41,ods.1), štát (štátne organizácie pri uspokojovaní verejných potrieb),

¹ Aj medzi ustanoveniami, ktoré nie sú medzi tými vymenovanými v 263 sú aj ustanovenia, ktorí majú kogentný charakter a podľa systematického výkladu a pri rešpektovaní princípu jednotnosti právneho poriadku a delby moci môžeme nájsť aj ustanovenia, ktoré majú podľa názoru určitých právnych odborníkov kogentný charakter a nemožno sa od nich taktiež odchyliť – napr. § 305, 528, 575, 668,ods.4). Platí ale § 263 OBZ

samosprávna územná jednotka, verejnoprávna inštitúcia – pozri 261. 261, ods.3, a 262 – právnické osoby nepodnikatelia a fyzické osoby nepodnikatelia.

Dôležité: Ak do obchodných záväzkových vzťahov vstupujú subjekty ako spotrebitelia (§2,písm.a) zákona o ochrane spotrebiteľa), potom sa na ich vzťahy primerane aplikujú ustanovenia zákona o ochrane spotrebiteľa a Občianskeho zákonníka, a to aj v prípade dohodnutej pôsobnosti Obchodného zákonníka v dôsledku interpretácie OBZ (266,ods.5 v spojení s §52-55 OZ a najmä 52/2/tretia veta)

4. pramene OBZ

- A. Materiálne pramene – komplexné spoločenské ekonomické a politické podmienky, motívy a dôvody, ktoré podmieňujú obsah a vývoj práva.
- B. Formálne pramene – právne normy, všeobecne záväzné pravidlá správania sa, ktoré sú štátom ustanovené, uznané a vynútiteľné.
- C. Rozhodnutia súdov ako prameň práva? Význam pri interpretácii práva a teda aj pri ich aplikácii. Rozhodnutia súdneho dvora EÚ

A – vnútroštátne

- 1. Ústava SR – sloboda podnikania, vlastnícka sloboda
- 2. Zákony – Obchodný zákonník, Občiansky zákonník, živnostenský zákon, zákon o audítoroch, zákon o bankách, zákon o cenách, devízový zákon, zákon o európskom zoskupení hospodárskych záujmov, zákon o kolektívnom investovaní, zákon o konkurze a reštrukturalizácii, zákon o ochrane hospodárskej súťaže, zákon o poisťovníctve, zákon o štátnom podniku, zákon o účtovníctve, zákon o cenných papieroch, zákon o dani z príjmov, zmenkový a šekový zákon, zákon o európskej spoločnosti
- 3. podzákonné právne normy – nariadenia vlády, napr. tie ktorým sa určuje výška úrokov z omeškania v obchodnoprávných vzťahoch,

B – medzinárodné, európske

Medz. Dohovor OSN o kúpe a predaji tovaru

Európske právo – prostredníctvom implementácie smerníc a taktiež výkladu Európskeho súdneho dvora

SMERNICE:

Smernica o zlúčení a splynutí akciových spoločností, smernica o rozdelení akciových spoločností, smernica o spoločnostiach s ručením obmedzeným s jediným spoločníkom, smernica o boji proti oneskoreným platbám, cezhraničných zlúčeníach a splynutiach atď.

Rozhodnutia ESD pri prejudiciálnych otázkach a mobilite: DAILY MAIL, UBERSEERING, CENTROS, CARTESIO, VALE, Polbud - Wykonawstwo sp. z o.o., ROMPELMAN (dane),

5. Obchodný zákonník ako prameň práva

513/1991 Zb.

§1 , ods.2 - Právne vzťahy uvedené v odseku 1 sa spravujú ustanoveniami tohto zákona. Ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa týchto ustanovení, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva. Ak ich nemožno riešiť ani podľa týchto predpisov, posúdia sa podľa obchodných zvyklostí, a ak ich niet, podľa zásad na ktorých spočíva tento zákon.

a. Tento zákon

b. predpisy občianskeho práva

vzťah OBZ a OZ – ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa ustanovení OBZ alebo ustanovení osobitných obchodnoprávných úprav prípadne medz. zmlúv, riešime ich podľa predpisov občianskeho práva (teda nie obč. Zákonník, ale predpisy obč. práva – napr zákon o nájme a podnájme nebytových priestorov, zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, zákon o ochrane spotrebiteľa)

vzájomný vzťah – subsidiarita – Občiansky zákonník sa použije subsidiárne, je všeobecným podporným predpisom pre Obchodný zákonník, keďže lex specialis derogat legi generali.

- 1. Úprava výlučne v Občianskom zákonníku - vzťahy ,ktoré OBZ nerieši vôbec, aj keď patria do právnych vzťahov, do ktorých sa podnikatelia dostávajú.**
- **Iba OZ – právna úprava vlastníckeho práva, plná moc, zastúpenie, čo je právnym úkonom, kto je FO alebo PO, poisťné vzťahy, prevod nehnuteľností, darovanie, nájomné vzťahy, bezdôvodné obohatenie**
- 2. Úprava výlučne v OBZ – banková záruka, ostatné bankové zmluvy, zmluva o úvere, zmluva o predaji podniku, zmluva o tichom**

spoločenstve, zasielateľská zmluva. Toto nenájde v Občianskom zákonníku.

POROVNAŤ SI ZMLUVNÚ POKUTU A RUČENIE

3. Úprava aj v OBZ aj v OZ – KOMPLEXNÁ úprava

Úprava zmluvy o uzavretí budúcej zmluvy, ručenia, uznania záväzku, premlčania, zánik záväzku splnením, omeškanie, náhrada škody, kúpna zmluva na hnutelné veci, zmluva o dielo, mandátna zmluva.

V týchto prípadoch neprichádza do úvahy použitie daného inštitútu z občianskeho zákonníka, pretože prednosť má špeciálna právna úprava - komplexná.

4. Úprava aj v OBZ aj v OZ – čiastočná,

t.j. najprv sa použijú ustanovenia OBZ a až potom aplikujeme OZ – Niektoré ustanovenia o uzavieraní zmlúv (269), ustanovenia o zmluvnej pokute (300), o spoločných záväzkoch a spoločných právach (293), Niektoré ustanovenia o zániku nesplneného záväzku (344), niektoré ustanovenia o nemožnosti plnenia (352)

c. zvyklosti

2 názory : 1. Zvyklosť iba medzi tradičnými zmluvnými partnermi – splatnosť faktúr, dodanie tovaru ... atď

- generálna obchodná zvyklosť - pravidlá, ktoré sú vžitú a všeobecne zachovávané v obchodnej praxi, resp. v príslušnom obchodnom odvetví, a formujú sa mimo činnosti zákonodarcu.
- Zvyklosť obsahuje určité pravidlo správania sa, ktoré sa všeobecne zachováva na určitom území, resp. v určitej oblasti vzťahov na základe zvyku, t.j. opakovaného racionálneho konania.
- Sú ako prameň práva používané na základe tých noriem OBZ, ktoré pravidlá takto vytvoré v praxi aj využívajú (§15 – obvykle dochádza), § 274 (obvykle používajú), § 378 (ak je to obvyklé, nahrádza sa škoda uvedením do pôvodného stavu), § 448,ods.2 546, ods.1, 734 (obvyklá cena)
- Prameň soft law - umožňujú súdu prihliadať na to pri rozhodovaní
- Bankovníctvo – pri vzájomných operáciách medzi bankami, leasing, bankové záruky (URDG)

Zásady:

1. Poctivý obchodný styk – § 265 –

2: dispozitívnosť v zmluvných vzťahoch – § 263

1. minimálny obsah zmluvy – § 269,ods.2

2. odborná starostlivosť – profesionalita – vyžaduje sa od štatutára, dozornej rady, predstavenstva, zhotoviteľa pri zmluve o dielo, mandátára, komisionára, „očakávaná miera kvalifikovanosti, empírie a skúsenosti“ „péče rádného hospodára“

3. neformálnosť právnych úkonov – nemusí byť písomná, iba ak to stanoví zákon - § 272

4. zákaz znežitia práva ale iba v súlade s poctivým obchodným stykom

5. pacta sunt servanda

6. zmluvná sloboda

7. autonómia vôle

Zásada poctivého obchodného styku

Základnou zásadou súkromného práva pre výkon subjektívnych práv je všeobecný zákaz zneužitia práva (abusus iuris). Jeho uplatnenie je lokalizované na proces realizácie práva. V OBZ je táto zásada výslovne vyjadrená v § 265 – POStyk. V OZ, je táto zásada vyjadrená v §3, ods.1 OZ.

Zásada poctivého obchodného styku sú špecifické pre oblasť obchodnoprávných vzťahov, ktoré sa vyznačujú osobitosťou subjektov (podnikateľov), ktoré vo vzájomných vzťahoch veľmi silne presadzujú svoje podnikateľské záujmy a nesú pritom podnikateľské riziko. Predpokladá sa u nich vysoká profesionálna úroveň.

POCTIVÝ OBCHODNÝ STYK – žiadna právna norma nevymedzuje pojem zásady poctivého obchodného styku a nepokúša sa ich definovať ani doktrína. Pôjde o viaceré rôzne prípady, keď sa výkon práva dostane do rozporu so zásadami poctivého obchodného styku a ktoré treba posúdiť veľmi individuálne a komplexne. Vo všeobecnosti ide o poctivé, slušné a profesionálne správanie podnikateľov vo vzájomných vzťahoch, ale aj vo vzťahoch s inými subjektmi.

Aplikácia ust. 265 je podmienená tým, že ide o výkon práva, resp. o odopretie súdnej ochrany výkonu práva. Preto treba skúmať okolnosti, ktoré s výkonom práva súvisia, t.j. či sa právo neuplatňuje za takých okolností, ktoré odporujú zásadám poctivého obchodného styku.

Rozdiel medzi 39 OZ a 265 OBZ – 39 OZ sa viaže na posúdenie právneho úkonu, resp. posúdenie kvalifikácie právneho úkonu. V prípade 265 OBZ nejde o posudzovanie právneho úkonu, ale o posúdenie výkonu práva a to v tom, či sa prieči poctivému obchodnému styku.

Výklad zákona : Zbierka nálezov a uznesení SR č.10/2007 – nález US II US 148/06 zo dňa 12.4.2007

Zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem bol prednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú realizáciu Ústavou SR garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb.